Ч. 47. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 25. листопада 1928. Почтову належитість заплачено гуртом. Рік. II.

# ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:

„ПРАВДА“

Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48,

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:

Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот, Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:

Річно 2 амер. доляри або х рівновартість



## Справа бюджету

Перше читання бюджетового пляну на 1929—1930 р. в соймі покінчене. Проти бюджету заявилися Українці, Білоруси, Німці і комуністи. Бюджет перейшов у першім читанню більшістю польських ґолосів. Плян його передано окремій бюджетовій комісії.

—о—

## Ревізії й арештування

Ревізії і арештування серед українців з нагоди першого листопада с. р. ведуться дальше в цілім краю. Повідомляють про це з ріжних місцевостий, як прим. зі Сколього, Стрия, Бережан, Ходорова, Гвіздця, Рогатина, Милования, Отинії, Калуша, Станиславова, Жидачева. Точного опису тих ревізій та списку всіх арештованих ізза великого їх числа подати неможливо.

—о—

## Зміни в поліції

Рівночасно з перенесенням у стан спочинку львівського старости ґродського д-ра Райнлендера у звязи з першолистопадовими подіями слідували в львівській поліції слідуючі зміни: Команданта державної поліції Новодворського перенесено з днем 15. с. м. до Білостоку. На його місце прийшов командант поліції з Вильна Речинський. Також усунено зі Львова поліційного комісаря Мітлєнера, звісного свідка з недавних львівських політичних процесів. Причиною тих змін і звільнень, як подають урядові круги — є те, що згадані поліційні урядовці не приложили своєї руки до того, щоб запобічи траґічним першолистопадовим подіям, хоч це було їх обовязком. На відпустку має піти також командант поліції воєвідства Грабовський, шеф слідчого уряду Лозінський, заступник комісаря та комісарі Парилєвич і Бялковський.

—о—

## Ще польсько-литовська справа

Польсько-литовський спір за Вильно триває дальше. Переговори в Кеніґеберґу, як це ми вже писали, не довели до нічого. Польща за всяку ціну хоче задержати Вильно під своєю владою, на що Литовці ніяк не годяться. Дарма, що раз грозять їм війною то знова иншим разом обіцюють грушки на вербі. Отсей литовський спір є для Польщі пекучою болячкою. Намагається вона ще раз вилічити її при помочі посторонніх лікарів — на черговім 53-ім засіданню Ліґи Націй. Та ніякий лікар не поможе такому хорому, що їсть більше, ніж його жолудок стравити може.

—о—

## Завалилася камениця

В Перемишлі при вул. Казиміра завалилася дня 17. с. м. ранком стара триповерхова жидівська камениця. Звалища вбили кравця Шпіцера, його жінку, 15-літного сина й трилітну доньку. Зпід звалищ добули тяжко раненого зарібника Ґлікліха. Сусідні доми грозять також упадком, тому маґістрат усунув звідтам усіх мешканців.

—о—

## Розвязання парляменту

В Румунії реґенційна рада, яка управляє державою в заступстві малолітного короля, окремим декретом розвязала румунський парлямент. На видання того декрету вплинула хліборобська партія, яка обсадивши своїми людьми новозложений своїм провідником Маньом уряд, взяла верх у державі. Нові вибори до румунського сойму відбудуться 12. грудня, а до сенату 16. грудня. Перше засідання сойму і сенату відбудеться 22. грудня с. р.

—о—

## Гість із піднебесних просторів

В однім сибірськім місті впав величезний метеор на одну каменицю, з якої не остало ні сліду. Згинуло при тім 8 людий. Метеор вибив у землі кількасот метрів широку та 20 метрів глибоку яму. Гук упадку чути було у віддалі 20 кільометрів, а земля затряслася на просторі 200 кільометрів. Перелякані люди вибігли з хат та ночували на дворі, побоюючися землетрусу. Російські вчені розслідують той метеор. Вага його виносить парусот тон. Метеори, це відломки розбитих у піднебесних просторах тіл небесних. Спадаючі метеори „світять“, бо розгріваються ізза тертя воздуха. Люди бачучи спадаючі серед ночі метеори, називають їх „спадаючими зорями“. Метеори представляють собою масу з ростоплених ріжних металів.

## Не марнуйте осінних і зимових вечерів!

(—) Ідуть пізноосінні та й зимові дні. Скінчилася праця в полі — прийшов час спочинку для тіла від важкого труду.

Тепер найкраща нагода подумати над цим, що людина складається не тільки з тіла, але й із душі. Весною, літом та вчасною осінню дбали ми про тіло. Придбали ми поживи на зиму та й на весну, подбали, щоб на зиму була хата тепла, подбали про теплий одяг — добре подбали про тіло. Так воно й треба! Та не забуваймо й про душу. Збогачуймо духа нашого, наш ум!

Ідуть довгі вечері. Із давен давна сходяться в нас у такі вечері дівчата та й жінки кужіль прясти. Та й чоловіки знаходять собі якусь роботу в хаті. Робиться роботу, а при тім то співають пісень, то оповідають собі всячину: то казок, то спомини з життя, то новини ріжні.

І так минає час, минають довгі вечері.

Гарно воно, мило тай не без пожитку, правда! Але чиж не можнаб зробити так, щоб іще більше мали ми пожитку з цих довгих зимових вечерів — пожитку для духа, для ума нашого...

Можна...

Ось послухаймо, як це роблять інші народи, що освітою дійшли до більшого значіння й сили, хоч багато менші від нас.

Є нарід Хорвати. Вони Славяни, як і ми тай католицької віри. До війни належала їх земля до австрійсько-угорської монархії, а тепер до Юґославії. Столицею їх є місто Загреб. Багато наших людей було в цих околицях у часі війни, то й знають, як висока там культура. А вони маленький народець у порівнанні з нами, тай не так то давно зівсім не вище стояли освітою від нас. Але мали сусідами Німців і за їх приміром узялися пильно до освіти. І дальше працюють над поширенням та поглибленням освіти.

Ось послухаймо, як описує хорватський письменник Петро Ґреґец такі зимові вечері в хорватському селі:

„...Коли прийдуть осінні довгі ночі, або ще довші зимові ночі, читаються по наших селах головно книжки „Дружтва св. Єронима“ (Т-во, як наша „Просвіта“). Навіть засноване в цьому са-

мому році, що наша „Просвіта“ 1868 р. й цього року також святкує своє шістьдесятиліття. — Ред. „Правди“). Поки прялі прядуть кужілі, а чоловіки лущать кукурузу, поти якенебудь із дітей читає за столом святоєронимські оповідання, що заносять уяву слухача в країни казки, де кінчиться всяке горе й журба, а починається царство споввнених бажань.

Повчаючі книжки читають інакше. Їх бере звичайно кожен окроме для себе, щоб уважно їх прочитати та зрозуміти...

Так у Хорватів. Бачимо, там книжка в ці довгі осінні та зимові вечері робить велику службу. І тому хорватський нарід, хоч багато-багато менший від нашого, сьогодні більш освічений і живе краще, тай богатший від нас.

Таксамо роблять і селяни інших культурних народів, як от Німців, Анґлійців, Данців — і тому ці народи йдуть попереду всіх у культурі тай у всьому.

Воно правда, що й у нас уже так подекуди буває — алеж тільки поодиноко, не загально.,.

Час уже, щоб усі наші села пішли за цим гарним приміром. Іде зима, довгі зимові вечері не марнуймо їх — добрий часопис і добра книжка в руки! Зима час спочинку для тіла, але не для духа, не для ума. Наш ум доволі зипочав за довгий час, коли наші руки працювали. Тепер час праці для нього. Тому не жалуйте грошей на добрий часопис і на добру книжку. Як не жалували ви зерна, коли кидали його в зорану землю весною, не жалували, бо знали, що воно сторицею оплатиться вам — так не жалуйте гроша на часопис і на книжку! Алеж знов, як на засів не берете кукілю, ані збіжа з кукілем, тільки найздоровше зерно — так і тут: купуйте тільки добрі книжки, передплачуйте тільки добрі часописи. Кукіль зародить тільки кукіль — лихий часопис і книжка лиха тільки накоїть, лихе жниво дадуть для душі, занечистять її, захабазять.

А добра книжка тільки ця, що не нищить віри в Бога, не нищить обичаїв і моральности — а скріплює душі наші й лічить, коли душа недужа. Тому все перед купном книжки радьтеся ваших священиків, де й які книжки купувати. Тепер маємо вже й чимало добрих видавництв, як от: Василіянське в Жовкві, Марійське Товариство Молоді й Видавництво „Добра Книжка“. Це видавництво видає й свої ріжні книжки — повісти й повчаючі книжки й має вибір добрих книжок інших видавництв. Це видавництво видає й спис книжок, чи як то називають: катальоґ книжок — і посилає його зівсім безплатно, кожному хто зажадає. Треба тільки написати до Видавництва: Хвальне Видавництво! Прошу прислати мені ваш катальоґ книжок на таку адресу (Подати своє імя й назвище та село й почту), а лист, чи переписний листок заадресувати так: „Хв. Вид. „Добра Книжка“ Львів — Lwów, skrzynka pocztowa 11“. За кілька днів дістанете катальоґ і виберете собі книжки, які вам будуть до вподоби.

Ще раз кажемо: на книжку, на добру книжку не жалуйте гроша. Це гріш нестрачений, а відданий на відсотки (на проценти) і то на високі відсотки — бо збогачує нашого духа, наш ум!

Тож на зиму: добра книжка, добрий часопис у хату!

А куплену книжку не нищити, не дерти, а гарно та трівко оправити й поволи складати собі домашню бібліотеку. Це буде найкраща спадщина для ваших дітей і внуків ваших.

Іде зима: читайте, — читайте — не марнуйте часу.

———o———

о. СТЕФАН КОВАЛІВ

# Прообрази Ісуса Христа

### 9. Мойсей.

Всіх Патріярхів і Пророків старого Завіта перевисшає своєю великоумністю і значінням Мойсей, котрого імя звязане на віки з історією вибраного народу. Ціле життя Мойсея було посвячене славі Божій і добру народа. Муж сей великий духом і Божими ласками ві всіх пригодах життя заховав кріпку віру і непохитну надію на Бога. За те Бог прославив його тим, що йому показав свою славу на горі Синайській, до нього говорив і сам його похоронив на горі Навав.

Довше перебування і розмова з Богом викликали на лиці у Мойсея дивне явище. Лице його сіяло надземським блеском. Було се ознакою небесної сили, яку одержав Мойсей від Бога. Через се малярі і різбарі представляють Мойсея з двома лучами, що виходять з його голови. І кілько разів промовляв до народа, закривав своє лице. І лиш коли приходив перед Господа розмовляти з Ним, відслоняв лице.

Мойсей був провідником, суддею і головою народа, великим пророком, писателем та вченим. Мойсей найзнаменитший серед законодавців і орґані-

---

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 34

## Гетьман Богданко

— Пшерембський дуже сподобав собі Алія й не продавби його ні заякі гроші. Любить його й за красу й за голос гарний.

— Справді він дуже гарно співає й голос має чудовий — признала княгиня Оленка.

А по хвилі каже:

— Тепер я розумію все. По всему, що я довідалася, не дивно мені, що він ходить до католицького черця. Але видно й відважний, що наражується на небезпеку. Йогож можуть приловити, а тоді...

— Е, він не боїться, бо й самому баші байдуже, куди він ходить. Тай обережний він дуже. Він і цього вартового, що в Катрі залюбився,...

— Ти знов своє! — перебила Катерина. Та Оксана не дала перебити собі й говорила дальше:

— ...потайки навертає на християнську віру. Казав йому, буцім то Катря переказувала...

— Я нішо не переказувала! — перебила знов Катря й уся зачервонілася по самі вуха.

— Яж не кажу, що ти переказувала, тільки, що Алі казав, буцім ти переказувала, що може любити тільки християнина.

А княгиня:

— То Алі гарно говорив у твойому імени, Катре.

Катерина не відповіла ніщо, а Оксана говорила дальше:

— А він на це: „То я стану християнином і втечу з нею“...

Тут княгиня:

— А знаєте, що він може стати нам у пригоді:

— А вжеж! Я вже думала над цим — каже Оксана. — Колиб вони оба: він і Алі допомогли нам утекти.

— Е ні, не те! Втеча, як казав побратим мойого Богданка, небезпечна й непевна. Але, як прийдуть тут під Аслан-Кермень, тоді... не знаю ще як, але всеж до чогось можуть нам тоді бути потрібні, — говорила княгиня.

— Може й так, — признала Оксана.

— А ти, Катрусе, любиш цього вартового?

— Я й не приглянулася ще йому — відповіла Катерина, але заразом уся знову зашарилася на виду мов спіла калина. — Я й не знаю, як він міг залюбитися в мені? Яж усе ходжу в заслоні.

— Вже він якось бачив твоє лице — каже Оксана весело.

— Ну, а ти, Оксано, не найшла собі тут судженого? — питала княгиня жартом.

— О, я!? Я, коби на Україну, там уже чоловік жде на мене. Я булаб і не попалася в полон, колиб була не виїхала з дому, відвідати батька. Тай попала на таке! Навіть не знаю, що з батьком сталося, чи вбили його, чи живе ще — докінчила сумно.

— Така наша доля — сказала й собі сумно княгиня Оленка, — але Бог милосердний, не опустить нас.

Минали дні за днями. Княгиня Оленка терпляче дожидалася приходу запоріжського лицарства під Аслан-Кермень...

Та вже листя в садку замковому на деревах під холодним подихом осені вяло, опадали пелюстки пізніх рож в квітнику, а князя Богданка з запоріжським лицарством, як нема, так нема. Ні вісточки, ні чутки про них...

І знов смуток і туга закрадаються в душу княгинину, серце вповивають...

— Чогож не приходить, чого бариться?! Давнож уже мусив повернути на Січ його побратим. Хіба — Боже мій, не дай, щоб так було — хіба не вернув він на Січ, бісурмени пізнали, хто він тай зловили його... Хіба...

І трівога, болюча трівога пронимає її всю.

заторів, яких мали народи, утвердив в Ізраїлі віру в одного Бога і дав жидівському народови такий устрій, що в цілім його життю мав бути завсіди на першім місці Бог. Мойсей був великим посередником при заключенню старого Завіта, а своїм життям, чудами та релігійною діяльністю був найвизначнійшим прообразом Месії Творця нового Завіта після власних слів, котрі висказав перед смертю: „Пророка (се є Ісуса Христа) з поміж вас із братів ваших такого, як я, поставить вам Господь Бог ваш: Його маєте слухати". (Второзак. XVIII. 15.).

В часі коли Мойсей народився, грізний Фараон велів усіх хлопців жидівських топити в ріці. Колиж прийшов на світ Спаситель, видав Ірод строгий приказ, щоби в Вифлеємі і в усій околиці сего міста всіх дітий низше двох літ убити. Мойсей уникнув гніву фараона; вихований був здалека від родини, на дворі єгипетського короля.[1]) Спаситель перед напастю несправедливого тирана Ірода удався також до Єгипту[2]) і переводить дитячі літа на чужині. Так отже Мойсей і Христос зараз після народження були призначені на смерть і оба перевели свою молодість в Єгипті.

Мойсея вибрав Бог на освободителя Ізраїльтян з неволі Фараона. Заки дався Жидам пізнати, перебув сорок літ на пустині; творив великі чуда, щоби свій нарід переконати, що є післаний від Бога. Ісус Христос спасає людство з неволі диявола. Заки виступив явно яко Відкупитель, жиє трийцять літ в укриттю на самоті, а сорок днів на пустині; відтак творить великі чуда, щоби переконати, що є післанцем і сином Бога.[3]) Так отже Мойсея покликав Бог на пустині — і покликання Ісуса Христа було проголошене також на пустині. Мойсей сорокдневним постом приготовлявся на проголошення закону, а Ісус на голошення Євангелія. Мойсей своє покликання ствердив великими чудами; так само Христос.

Мойсей приказує заколоти на жертву пасхальне ягня; Ісус, правдивий Агнець жертвенний, сам жертвується на смерть і приказує Апостолам і їх наслідникам, щоби в безкровний спосіб повторяли Його жертву. Мойсей перепроваджує Ізраїльтян через Червоне море і відділяє їх тим способом від Єгиптян; Спаситель перепроваджує своїх ісповідників через спасенні води св. Хрещення, котрі відділяють християн від не вірних.

Мойсей веде Ізраїльтян через пустиню до країни текучої медом і молоком; кормить свій нарід манною, котра спадала з неба. Спаситель учить, що земське життя є подорожю до неба; в часі сеї вандрівки кормить християн хлібом живим, котрий зійшов з неба, то є Тілом своїм.

Мойсей надає ізраїльському народови закон. Проймаючі грозою знаки[5]) товаришать оголошенню сего закона; чуда любови і безмежної доброти товаришать оголошенню закона Христового. Мойсей лагодить часто Божий гнів, викликаний гріхами його народа. Спаситель лагодить безнастанно гнів Бога Отця, котрого ображаємо гріхами.

Але Мойсей не мав щастя впровадити Жидів до землі Обіцяної; Спаситель, більший та щасливійший від Мойсея, отворив людям небо, впроваджуючи з собою всіх праведників старого Завіта і приготовляючи місце для всіх вірних, котрі житимуть до кінця віків.

[1]) Побут на дворі Фараона був для Мойсея чималої ваги, бо Мойсей одержав образовання, котре йому пізнійше дуже пособляло до сповнення його післанництва. Господь Бог приготовляв в сей спосіб Мойсея до будучої ролі яку мав сповнити.

[2]) Побут Ісуса Христа в Єгипті тревав три роки.

[3]) Ісус спровола і осторожно відслонює таємність своєї особи і голосить, що є світлом і спасенням світа, що є без гріха, що походить з висоти, не з сего світа, що є початком всего, що був перше нім був Авраам. Він єсть. В кім є правдива побожність, той прийме на уку Його, бо свідчить за нею не тільки Він сам, але також Отець Небесний, без котрого волі ніхто не творивби тих чудес, які Він творить. Бачимо також, що Ісус уникає засідок і піймання перед часом скоро не прийшла іще година Його страстий. (Йоан VIII).

[5]) Простий і змисловий нарід ізраїльський потребував тих страшних знаків, які йому Бог оказав.

—o—

# З церковних справ

### Митрополит у Римі

Дня 4. с. м. виїхав ЇХ Ексцеленція Митрополит Андрей у церковних справах до Риму. Поворот Їх Ексцеленції сподіваний з початком грудня с. р.

### Коли часопис є католицький.

Австрійські католицькі часописи звертають увагу суспільности, що після дієцезальної конференції в Оснабріку 1924 р. дневник чи загалом часопис можна уважати католицьким щойно тоді, коли в ньому 1) подається регулярно вісти про найбільш важні події католицького життя і раз в тижні міститься стаття релігійного змісту 2) Фейлетони не можуть містити в собі якогонебудь

---

— Що тоді?! Тоді може й усе пропало... Тоді... треба буде погодитися з долею і... Ні, ні! ніколи! Краще смерть, як це! Умру вірна присязі, що її в церкві зложила мойому Богданкові. Дяка Тобі, Господи й за це, що знаю, що не забув мене мій милий.

А однієї ночі княгиня Оленка сон мала: Вона сидить тут у кімнатці. Нараз розсуваються стіни кімнатки, а навкола море безкрає шумить, гремить бурунами як гори. А по цих бурунах пінистих, не чайки козацькі пливуть, козаки на конях білогривих гонять із голими шаблями. І чує княгиня виразно їх боєві оклики, іржання коней і брязкіт оружя. А попереду отаман. Це він, дужий та такий молодий, такий молодий і гарний. Гонить попереду. Білий кінь у пінистих хвилях ниряє, розприскує воду навкруги, але гонить... А за ним козацтво. Вона простягає до нього руки, він гонить до неї... Вже близько, близенько, вже кінь передніми копитами помоста досягає...

Вона простягає руки:

— Бери, рятуй мене, Богданочку!

Він до неї руки простягає:

— Ходи, вже ніхто й ніщо не розлучить нас.

Нараз кінь подався назад і... її Богданко зникає під бурунами...

— Богданку, Богданку, де ти! Не кидай, не лишай мене! — кричить вона й із помоста в воду кидається між буруни... І бачить: вода виносить її Богданка. Він простягає руки до неї і кличе: „Ходи, ходи, ніхто не розлучить нас"!

Вона крізь буруни до нього пробивається.

— Іду, іду, Богданочку! — кличе. Він хапає, обнімає її! Тягне за собою під воду.

— Там тереми хрусталеві, так чудово там, — шепче їй.

А козацтво на поміст видістається, прапори хрещаті в гору знімає...

— Слава, слава! — кричать.

Тут вона збудилася, а біля неї Оксана й Катерина.

— Що з вами, княгине-пані! Вам щось страшне снилося — каже Оксана.

— Княгиненько наша, ви так кричали: „Іду, іду, Богданочку"!

Княгиня Оленка протирає очі, розглядається, мов пригадує собі, де вона, хто біля неї.

— Це ти, Оксано, ти, Катре?! — говорить поволи, вривано... Так, страшний сон! Море, буря! Богданко з козацтвом по мене прибув...

— Княгине, часом сон правду каже,— вспокоює княгиню Оксана. — Мабуть уже скоро прибуде з лицарством князь...

— Але буруни, буря... Кінь Богданка назад у море...

— Це битва, княгине — каже Катерина...

— Правда твоя, — це битва, — вспокоїлася княгиня...

Та все таки якесь немиле враження по сні остало. Увесь день княгиня не могла позбутися його, цего враження.

А третього дня від цеї ночі, як княгиня Оленка цей сон мала, заметушилися всі в городі.

Біготня. Військо оружиться, пушкарі біля гармат пораються. Що це?! Все на мури, на заборола йде...

Прибіг Алі:

— Княгине, — шепче — козаки облягають Аслан-Кермень. Хмари, хмарища їх! А проводить ними, кажуть, славний Богданко...

Княгиня не видержала:

— Він, він є! прибув...

— Тихо, тихо, ласкава пані! — вспокоює її Алі... — щоб не почули...

Княгиня вспокоїлася трохи...

— Алі, ти християнин?...

— Так, пані...

— Я знаю твоє життя, твої пригоди. Та відкіля ти родом?

— Я з Венеції, княгине.

— І вернеш тепер туди?

— Може, не знаю! Та правду сказати, чого мене там! Я радniби княгине, коли твій князь визволить нас, піти тобі служити. (Дальше буде.)

некатолицького елементу. 3) Звіти з сучасних подій поміщені, мусять бути так написані, щоб не могли спричинити ніякого морального забурення. 4) З редакцією мусить співпрацювати священик, котрий був би виразником духовних кругів.

### Багатства Ватикану.

Найкраща в світі церква св. Петра в Римі представляє вартість 11 міліярдів золотих. Папські музеї й палати вартують 10 міліярдів, а церкви мають вартість 250 міліярдів золотих. (Міліярд — це тисячу міліонів.)

—o—

## Внески Українського Клюбу

В часі біжучої соймової сесії український соймовий клюб поставив слідуючі внески й інтерпеляції:

1) Внесення ч. 25. послів Українського Клюбу в справі подій у Львові в днях 1. і 2. листопада 1928. 2) Внесення ч. 26. послів Українського Клюбу в справі зміни закону з 10. грудня 1920 про будову й утримування публичних доріг у Польщі (Дн. законів з 1920 р. ч. 6. поз. 32.). 3) Внесення ч. 27. послів Українського Клюбу в справі неправного розібрання церкви в містечку Острові, любартівського повіту. 3) Внесення ч. 28. послів Українського Клюбу в справі несправедливого виміру державного податку від деяких будинків у сільських громадах на цей рік. 5) Внесення ч. 29. послів Українського Клюбу в справі скасування 3го уступу в 45 арт. і 50 артикулу розпорядку президента Річипосполитої з дня 22. березня 1928 р. про карно-адміністраційне поступовання. 6) Внесення ч. 30 послів Українського Клюбу в справі видання виконних розпорядків до розпорядження президента Річипосполитої з дня 22. березня 1928 р. (Дн. Держ. Законів з дня 25. березня 1928 ч. 38 поз. 364) про години торговлі та реченець отвирання і закривання торговельних підприємств і деяких промислових. 7) Внесення ч. 31 послів Українського Клюбу в справі зміни 2-го уступу в 167 арт. водного закону з дня 19. вересня 1928 р. (Дн. Держ. Законів ч. 102 поз. 936). 8) Внесення ч. 32 послів Українського Клюбу в справі скорого зорганізування однородних і загально обовязуючих гіпотечних уладжень у східних воєвідствах.

9) **Інтерпеляція** ч. 111. послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі розвязання міської ради в Тернополі та нерозписання досі нових виборів до неї. 10) Інтерпеляція ч. 112 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі перешкоди церковній процесії державною поліцією в Бродах, тернопільського воєвідства. 11) Інтерпеляція ч. 113 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі неправного стримання будови мурованого дому „Просвіти" в громаді Прошова пов. Тернопіль, якого допустився місцевий командант поліції дня 9. листопада 1928 р. 12) Інтерпеляція ч. 114 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі заборони будови памяткового хреста погибшим за волю України в селі Клекотів повіту Броди в тернопільському воєвідстві. 14) Інтерпеляція ч. 115 послів Українського Клюбу до міністра освіти в справі неполагодження ним рекурсу проти розпорядження куратора львівської шкільної округи. 14) Інтерпеляція ч. 116 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі реконструкції прибічної ради при виділі і Раді повітовій у Турці над Сяном, станиславівського воєвідства. 15) Інтерпеляція ч. 118 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі опізнювання полагоджування справ у старостві в Бродах, тернопільського воєвідства. 16) Інтерпеляція ч. 119 послів Українського Клюбу до Ради Міністрів у справі допомоги і кредитів для турчанського повіту в станислав. воєвідстві з причини градобиття. 17) Інтерпеляція ч. 120 послів Українського Клюбу до міністра внутрішних справ у справі масових ревізій, переведених органами державн. поліції в українських кооперативних, рільничих і освітних установ.

—o—

## Зі світа

### Етна втихає

**Головні кратери Етни на Сицилії, з яких добуваються ріки ляви, знизилися на кільканайцять метрів. Рівночасно зменшилася кількість вибухаючої ляви, яка на узбічах вулькану починає вже застигати. Етна втихає. Натомість Везувій, вулькан коло Неаполю в полудневій Італії, розпочав свою діяльність. З його кратеру стала добуватися велика кількість ляви. Вибух Везувія не загрожує великою небезпекою, бо в загрожених місцевостях сьогодні нема ніяких людських осель.**

### Буревій в Аргентині

**Нагальний буревій навістив околиці Кордови в Арґентині. В місцевости Вілля Марія знищених 30 будинків, причім 4 осіб забитих а 116 ранених.**

---

## Боротьба Ірляндії [18]

### за віру, народність і волю.

Та тут обставини помогли їм. Ірляндські протестанти бачили, що Англія щораз більше здавлює їх промисл і горожанські свободи, від часу, як Англія рішила, що вже може обійтися без них, і зблизилися до католиків Так повстала „патріотична партія". Хоч із не однакових причин, то протестанти працювали сильно над виробленням независимости Ірляндії. Спільна мета веліла забути давні кривди й зневаги.

Доси вживала Ірляндія проти Англії тільки оружя, а тепер зборів, виборів, спорів на трибуні, петицій із стотисячними підписами.

Патріотична партія вдарила наперед на ірляндський парлямент. Його члени іменовані досмертно не давали ніякої запоруки, що стануть в обороні народу. На цей привілей досмертности вдарила партія насамперед й довела вкінці до того, що в 1768 р. обмежено тривання парляменту тільки на 8 літ із обовязком збиратися що два роки. Правду сказати, ця перемога не багато помогла Ірляндії, збільшила тільки видатки Англії на підкупства послів. Та всеж таки патріотична партія ворожила собі з цього дальші успіхи.

Аж американська революція в 1785 змусила Англію полекшити долю Ірляндії. Вонаж доси Ірляндію давила гірше як Америку. Коли Америка зірвала кайдани, то за нью може піти й Ірляндія. І з умілістю, що ніколи не кидає Англії в небезпеках, змінила вона своє поведення супроти Ірляндії.

І так: насамперед видала в Лондоні приказ, щоб ірляндські суди не вживали ніяких карних законів, а потім вийшов біл, (розпоряд) що зрівняв католиків із протестантами. Католики могли вже купувати землю на власність. Знесено теж варварський закон, що відбирав землю батькові католикові в користь сина протестанта.

І надармо англійський нарід противився цим уступкам, надармо оренджисти завзято напаствували англійське міністерство, навіть до розрухів довели в Лондоні, пограбували доми католиків — хоч правительство обжалували, що сприяє папістам, що підюдило фанатичну товпу на нього, розумне правительство постійно стояло при свойому й робило уступки Ірляндії.

Щоб забезпечити береги метрополії, треба було вивести англійське військо з Ірляндії. Налякані цим англійсько-ірляндські власники, прохали міністра, щоб не робив цего. Та міністер відповів їм:

— Коли хочете бути безпечні, зорукіться й бороніться самі перед нападами зовнішних і внутрішних ворогів.

Вже передтим молодь багатих протестантських родин завязала була під назвою „добровольців" товариство, що мало вдержувати загальний спокій проти нападів „Білих Дітей" і „Дітей Закона". Молодь ця часто відбувала патролі там, де загрожував напад. По такій відповіди міністра, добровольці перетворилися на народню ґвардію під назвою „Зединені Добровольці". Ця ґвардія дійшла до 40 тисяч людей.

Та патріотична партія мала вже таку перевагу, що добровольці рішилися вжити своїх сил на покращання долі країни без ріжниці віроісповідання й роду. І стали принимати в свої ряди католиків на однакових правах із протестантами.

Небаром „зединені добровольці" стали згромаджувати в кожній провінції політичні мітінги (віча) в ріжних справах. слати петиції до міністрів та збивати акти парляменту. І правительство мусило робити дальші уступки

Признали католикам право отвирати школи й забезпеку „габеас корпус" (що на його основі міг кожен громадянин дати кавцію, щоб не сидіти в вязниці).

Патріотична партія вимогла на правительстві розпоряд, що Ірляндія це окреме королівство й що установляти закони для ньої мають тільки король,

### Признання китайського уряду

Між Англією а новим китайським урядом ведуться торговельні переговори, які вже добігають кінця. Англія заключаючи торговельний договір признає тим самим теперішний китайський уряд.

### Добра вечера

В Бобруйську, в Совітах, в місцевій школі затроїлося вечерою 120 учеників. Більшість затроєних находиться в грізному стані. Совітська влада розпочала остре слідство.

### Вісти з Румунії

Новий румунський уряд Маньо-го остро взявся до очищення всього адміністраційного апарату. Много румунських урядовців пішло на відставку. Деякі посади скасовано. Часописи пишуть, що в кількох місцевостях Румунії прийшло до крівавих порахунків між румунськими селянами а урядовцями попередного уряду Братіяну. В кількох селах селяни напали на жандармерію. Сьогодні вже панує спокій. — На румунськім побережу Чорного моря замічено дивне явище. В кількох місцях потріскала земля, а поверхня моря піднялась так, що устя деяких рік посунулися в глиб суші. В кількох місцевостях є ушкоджених много домів.

### У свобідній республиці

З Москви доносять: На всельюдній нараді редакторів комуніст Молотов потвердив слухи про масову „порку" (побиття) селян у трьох селах Автономної(!) Вотяцької Області. Били їх публично, на площі коло школи, а потім коло пожарної сторожі. Більшість „свобідного" народу з покірним видом підходила на призначене місце і мовчки лягала під буки та різки. Били не тільки дорослих, але й дітей...

### Катастрофи — випадки.

В Каліфорнії розбився великий американський літак. 6 військових летунів згинуло на місці. — В Теодозієвську, в Совітах на одній із головних улиць запалася земля, а з нею 4 доми разом з усіми мешканцями та прохожими. Наслідком того повстала щілина на 26 метрів глибока, а 150 широка. Жертвою тої катастрофи впало кількадесить осіб. — В Німеччині, в місцевости Барон, самохід наїхав на дерево. 4 особи тяжко ранені.

---

# Історія хліба

*Хліб був все найважнішою поживою людини.*

Хінці і мешканці Індій в давнині не знали збіжа, а його місце займав риж і просо. За то хліб був головною поживою старинних Египтян. Подібну ролю сповнив хліб у Греків, Фенікійців і Жидів. У Персів мав впровадити хліб легендарний Зороастер.

Жиди пекли хліб в пекарських печах, або в горячім попелі, на металевих плитах або на плоских, розігрітих каменях. Біблійний Авраам принимаючи трох ангелів, сказав до Сари: „Розроби три мірки води на тісто і спечи з того три хліби в попелі". Ті слова вказують не тільки на спосіб, в який в тих часах пекли хліб, але й на иншу знаменну річ, а саме, що у Жидів як відтак і у Греків і латинських народів печення хліба належало до жінок.

Греки, котрі походження знання випікати хліб приписували богині Церері, подібно як Римляни Сатурнови, уживали в часах Гомера до печення хліба форм подовгастих або розвалковане тісто зливали ніби в рульон. В Атенах за часів Тріттолемоса хліб був загальною і головною поживою, а вже тоді істнували приписи що до ваги і форми бохонців хліба. Ті приписи удержалися і опісля не тільки в часах римського цісарства, але й пізніше через довгі віки.

У жидів стрічаємо перший раз практичний винахід, конечний у кочуючого народу, а іменно переносні печі до печення хліба.

Кусок тіста, про котре хтось забув і котре скваснiло і „виросло", дав початок до відкриття т. зв. зачину до тіста на хліб. В 172 р. перед Христом Фенікіяни навчили Римлян розчиняти на хліб. З часом зачали до тіста додавати соли, а Греки примішували до нього також мід, оливу і масло.

Перші Римляни за часів Ромуля їли сирі зерна збіжа. Пізніше ті зерна варили, подібно як нині риж, а відтак їли їх припеченими. З бігом часу навчилися зерно розтирати і з того споряджувати щось в роді мамалиги. Доперва в 400 р. перед Хр. винайшли вони спосіб вимішувати тісто на нинішний лад і випікали паляниці і бохонці. Бохонці увійшли в життя не вчасніше як в 150 р. перед Хр. Римляни навчили випікати хліб Ґалійців, а від них розійшлася штука печення хліба по всій Европі.

В часах цісаря Августа (часи І. Христа) було в Римі 329 пекарів, котрі пекли хліб з муки, меленої в їх власних водних млинах, розміщених над Тибром. Від 1000 р. використовували силу вітру в млинах вітрових. В Римі було пекарі злучені в одно товариство під патронатом богині Вести. Хто належав до того

---

лорди та ірляндські палати. Треба ще було замість іменованих послів, завести виборних. Та цего ніяк не хотіли ухвалити посли старого ірляндського парляменту. Вони відкинули внесення „Зед. Добровольців" 159 голосами проти 77.

І так остав ірляндський парлямент дальше знарядом що ним Англія поборювала Ірляндію. І тепер Англія веліла ірляндському парляментові рішити розпуск „Зединених Добровольців" і приказати католикам придержуватися закона, що забороняв держати в себе оружя.

Тоді „Зєдинені Добровольці" оповістили що їх підстаршини дальше будуть урядувати й хто із католиків схоче вправлятися в військових маневрах, може держати в себе оружя без огляду на заборону парляменту.

Тепер англійське правительство рішило в першу чергу знищити „добровольців". І вжило свойого старого способу: підкупства та розєднання. Підкупило насамперед найголовніших і найвпливовіших вождів „добровольців". І вони подалися до димісії. Тепер почалися свари між начальниками католиками й протестантами й небаром товариство розбилося на дві ворожі партії. Англія, само собою, станула по боці протестантів і гляділа крізь пальці на беззаконня, довершувані на католиках. Відділи добровольців протестантів ввходили в католицькі доми й руйнували та грабували їх. Забули про свої правила, що їх голосили ще перед кількома літами. Правда, й давню назву закинулі вони й назвали себе „Дітьми Досвітку". Тоді й добровольці-католики перезвалися на „Оборонців". Вони вели дальше діло почате добровольцями й самособою станули на переді народньої партії.

Католицький комітет у Деблині порозумівся з пресвитеріянським клюбом, що зорганізувався в Белфесті, щодо політичних реформ у краіні. Католики обіцяли протестантам, що на все признають протестантам прилюдну свободу совісти, обіцяли забути кілько протестантизм був тут для них безоглядний, а вкінці й зреклися претенсій до земель, що колись належали до їх предків.

Так повстало „Товариство Зєдинених Ірляндців". Товариство организувалося спішно головно в містах на сході та на півдні. В Белфесті влаштувало товариство великий пир, де на знак єдности сідали побіч себе на переміну католик і протестант. Давна міліція добровольців перемінилася на народню ґвардію. Її прапор прикрашувала ірляндська гарфа, а на ній шапка свободи. Вояки цеї ґвардії звали себе горожанами.

Це все мусіло тривожити Англію. Не йшлож тут уже, як за часів Зєдинених Добровольців про законодатну независимість Ірляндії: Ірляндці жадали повного розділу двох королівств і повного повалення влади Великої Британії над Ірляндією. Супроти так великої небезпеки треба признати, що Англія на диво зручно викручувалася та зі знаменитим тактом пізнала слабу свою сторону. Вона була певна своєї перемоги в бунтах і заворушеннях, але ірляндський парлямент міг хопитися інших способів, що законним шляхом могли спричинити повне освободження Ірляндії. Коли Англія пізнала своє положення, зараз визначила собі подвійну мету: насамперед придавити запал католиків, а друге — здобути як найбільшу перевагу в парляменті. Тому робила католикам щораз нові уступки, а послів засипала золотом і почестями. Така політика довела до цего, що „Товариство Зєдинених Ірляндців" тратило багато діяльних членів і не мало вже надії дійти до мети законним шляхом та відчуло, що мусить кинутися в безпечний вир заговорів і бунту.

Якіж уступки поробила Англія католикам?

(Дальше буде.)

---

товариства, не міг виконувати иншого ремесла.

З повстанням водних млинів над Тибром повстали корпорації „мірничих“ збіжа і моряків, котрі занималися тільки довозом збіжа на кораблях. Ті орґанізації разом зі стоваришенням пекарів позіставали під зарядом і контролею осібного префекта. Однак нову і сильну орґанізацію створили пекарі доперва в часах Траяна.

В тому часі Римляни пекли хліб вже троякого роду: звичайний, військовий і для бідних мас. Надто цукорники пекли солодкі печива і тісточка.

У Франції видано в 1260 р. приписи, що кождий пекар мусить мати дозвіл від короля на виконуванни ремесла (очевидно дозвіл за гроші).

Цісар Кароль V. зарядив, щоби пекарі під загрозою гривни достарчали означену скількість хліба до продажі і щоби весь хліб походив з тої самої муки, а ціна хліба щоби була постійна. Була це перша тарифа на хліб, про яку згадує історія.

В середних віках февдальні пани зарядили податки від млива, платні в збіжу, а в неаполітанськім князівстві і на Сицилії заведено від млива оплати в грошах.

## Заборона збірки на українських інвалідів у тернопільському воєвідстві.

Слідом за забороною публичної збірки на Українських Інвалідів у львівському воєвідстві пішла така сама заборона в воєв. тернопільському. На вислане дня 6 липня ц. р. прохання одержало „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові в дні 14 листопада ц. р. відмовну відповідь, яку наводимо:

„Уряд воєвідський в Тернополі не узгляднює прощення внесеного 7 липня 1929 до ч. 1029/28 о зізволення збірки добровільних датків у натурі і грошах на ціли Товариства на терені тут. Воєвідства в часі від 1 до 30 листопада ц. р. з причини надміру уділених вже на місяць листопад зізволень на збірки і квести і перетяження ними жертвенности місцевої суспільности.

Від цего оречення вільно внести рекурс до міністерства справ внутр. через тут. Воєвід. в протягу 14 днів від дня слідуючого по дні доручення. Воєвода Квасневскі в. р.“

Подаючи цю відмову до відома українському громадянству, пригадуємо голий факт: є в краю кругло 400 високопроцентових тяжких інвалідів, яким допомога конечна; є на сумлінню й відповідальности громадянства Дім Українських Інвалідів у Львові і захист для інвалідів-сухітників Української Армії в Винниках під Львовом.

„Укр. Товариство Допомоги Інвалідам“ проголосило складання в листопаді всенародного дару для Укр. Інвалідів. Богато доріг стоїть отвором для тих, хто хоче допомогти!

При цій нагоді повідомляємо, що станиславівське воєвідство не дало досі ніякої відповіди, чи збірка буде дозволена чи ні.

**Управа „Українське Т-во Допомоги Інвалідам“** у Львові, вул. Руська 3/II.

о. З. ЗОЛ.

## За Дмитруня...

Прошу отца. Слава Ісусу Христу! Прошу отца прийшлам дати на Сл. Божу за свого сина Дмитруня, ая за Вкраїнов пішов тай доси й чутки нема. Тай ще молоденький був 17, літ ще не була пора йому йти. Пішов. А який леґінь був. Казав: недовго прийду мамо. Тай до нині нема. Лишився був молодший, тай той вмер. Сухоти впали на него. А так тішився Дмитруньом. Так го виглядав і не дочекався. Лишиламся сама. А тепер приймилам си чужого, оженилам тай не обходе. Васильно, як лижив слабий, то казав: — мині видите світ не милий, голова ми забита, а він каже: Мамо, абисте си взели Ільковового Михайлика, він тихий, не бутний, роботящий, буде вас шинувати. Ая, такий він був, так дбав за мене. Тай приймилам. Коли такі десь впав, побивси бік, каже що го коле, але добрий. Оженилам го, поїхалам до Делетина, зробилам письмо, записалам му хату, два морґи поля, город. А три чвертки записалам на тих калік що поприходили з войни. Ого го, що я сє натерпіла, я би сє не нарозповідала, сестрин чоловік тай вона, що вони сє мені наклели, що сє мені надокучили: „А ти така сестра, то ти пороздавала поле всєким дідам, а я що не твоя сестра?!“ А щож я кажу, що тобі тато дали то твоє і мині до того зась, а що моє, то моє. А з чогож кажу ті бідні каліки що з войни поприходили — з чогож кажу мають вони жити? Так не сє нагризли. Але йду, бо вже вечер, йти мені далеко, аж зпід Ланчина, а я не можу ходити, гостец маю в ногах, і до промови вже ходила нічого не помагає. Будьте здорові. Слава Ісусу Христу. Абисте не правили з рана, а день так в обіди, бо не годнам борзо йти, тай хтілабим в сповіди бути. А десь мій костур був. Будьте здорові.

Пішла похилена з костуром в руках. Вечір темно. Перед її очима заснів образ сина Дмитруня. Такий молоденький був. За Вкраїнов пішов. Де він тепер? Стареча думка лине ген на Вкраїну, серед степу широкого наткнулась на могилу забуту. Так! Се він! „Дмитруню, сину мій! уста судорожно задрожали. З очий потекли слези скроплюючи старушці дорогу. Пізно війшла в хату. Підем „діти“ в четвер на Службу за Дмитруня. Поклалась спочати. А в сні лице поморщене прояснилось, уста усміхнені невиразно пробурмотіли: Три чвертки записала, ая а з чогож ті бідні каліки, що прийшли з войни жити будуть“.

—o—

## Проби пересаджування збіжа.

Пересаджуванням збіжа зацікавилося багато наших господарів. Многі вже цего року почали робити проби. В цілій Галичині роблено вже 2 тисячі проб. Опишемо тут пробу, яку зробив один інжинір під Львовом. Він пересадив сего року один морґ жита. Минулого року він садив, але не пересаджував і мав з морґа 22 кірці. Пшеничниско споклaдано, потім зорано й заволочено. Відтак розсіяно такі штучні навози: 100 кґ. потасової соли, 200 кґ. томасівки і 100 кґ. азотняку. В тиждень по навоженню, дня 16. вересня пересаджено одномісячну житну росаду. Саджено другий день по дощи. Садили рядами відділеними від себе 27 центиметрів. Віддалення між ростинами в рядах 15 центиметрів. Ужито росади з 5 кґ. зерна. За два дні жито зачало йти в корчі. До місяця в поодиноких корчах було пересічно по 10 стебел, а в деяких корчах по 17 стебел. На весну будуть обсапувати (підгортати). Ґрунт: перепускальний, пісковий, з малою домішкою глини, рівнина.

—o—

## Апостоли брехні

(—) Є в нас така партія, не дуже то й сильна, та за те дуже вересклива. Вона нібито зоветься партія „Праці“, але вся праця в неї, то саме отой вереск. Ні не тільки це. Ще й чолобитні поклони червоній Москві тай лизання патинків ріжних жидівсько-московських великостей. Про її силу дали свідоцтво останні вибори до сойму і сенату. Партія „Праці“, хоч за всі партії найбільше „працювала“ язиком (треба їй це признати!), хоч засипала всю Галичину виборчими летючками та афішами з портретами упіських великостей—здобула аж одного посла. Тай то цей посол бувби напевно вийшов і без партії „Праці“, бо справді працював у свойому повіті.

Та нас це не обходить, чи вони сила, чи тільки цей барабан, обтягнений телячою шкірою, що як каже приповідка: „гуде, бо порожний!“ Але ці ревуни дуже, дуже люблять воювати брехнею та обкидувати всіх нелюбих їм болотом.

Ми вже приловили їх були на такій напастливій брехні й взивали їх: „Покажіть, назвіть місце, де ми писали таке, як ви нам закидаєте!“ — але вони замість відповіди мовчали, мов води набрали в рот. Звичайний спосіб ревунів і брехунів...

Та видно забули вже „лекцію“, що ми їм дали, тай знов взялися воювати з нами — на старий спосіб — брехнею. Ось „Рада“, орґан незалежної думки (бодай так!) в 106 ч. вшкварила аж передовицю п. н. „Апостоли рабства“.

По довгому вступі, в якому піддобрюється народові, що він уже дозрілий та перестав бути політичним рабом, (А вжеж, що так! Найкращий доказ, що не дався зловити на ваш вереск і лайку), ні з цего, ні з того вчепилася оця „Рада“ „Української Христіянської Орґанізації“ та „Нової Зорі“ та „Правди“.

Ось що пише в цій статті „Рада“:

„Істнує у нас вже від кількох літ гурт не гурт, жменя не жменя, купка не купка, клюб не клюб людей, які не тільки не радуються цими сильними ідеалістичними настроями, але явно й свідомо стараються ці и строї знищити й викорінити з народньої душі“.

А дальше пише:

„Вчать рабства і приниження перед сильними цього світа, виславляють чуже, а поганять своє світле й героїчне, пускають в народ отруйний дим зневіри і песимізму, кажуть вдоволятися малим,

ждати ласки і хочби батога. Висувають ріжні блахманні політичні концепції, засипають очі суспільности піском низькопробної суспільної фільософії і політики, пускають сьогодні бульки про автономію, а завтра кажуть, що навіть і без неї слід „слушать, малчать і не розґарівать“, (як вивчили вже добре муштру червоних Мошків — добре вчать їх!) — ред. „Правди“), бо всяка власть від Бога. Ці видумані хіба бельзебубом, (це ваш пан, панове з „Ради“ та „Праці“) ретрогради, грубі опортуністи, старці душею, табетики ідеалами, панські кріпаки вчинками і панські ступайки думками — це наші звісні уже з поганої сторони на всю українську землю „новозорці“, цебто табор т. зв. УХО з його пресовими орґанами „Нова Зоря“ і „Правда“.

Богато більше в цій статі таких культурних „квіток“, та годі все наводити.

Але ще одно місце:

„Вистарчить тільки пригадати, що ці орґани виписували в дні національного спомину 1. листопада і в днях недавних львівськх подій. Одна домінуюча точка там звучала: „Все наше минуле до чорта, все наше гевоїчне — дурне і погане“...

Досить! Наші читачі знають добре, що ми писали й від появи „Правди“, аж досі, знають, що ми писали 1. листопада та тай по львівських подіях. Тому ми навіть не звертаємося вже, як перше, до редакції „Ради“, щоб виказала нам, де ми таке писали — бо знаємо добре, що ці брехунці, кинувши болотом, приловлені на брехні, знов замовкнуть, мов води в рот набрали. Ми це знаємо й тому не звертаємося вже до них з таким домаганням, а противно кажемо: „Брешіть, панове, дальше, брешіть! Кидайте болотом! Пізнав уже наш нарід, „чия на вас шкура“, вінжеж не дитина по світовій війні. Знає, хто кому стрик, а хто колом в бік!“ Брешіть, а пізнається на вас і ця купка задурманених, що ще дається ловити на ваш вереск і шум! А болото, що ним кидаєте, воно нас не вчепиться, а впаде таки на вас — бо брехні, як кажуть Німці, мають дуже короткі ноги!“

Знаємо ми, знають і наші читачі про що їм отим панам (без) праці їде. Вони бачать, що „Правда“ сила, яка не маліє, а росте й кріпне, а за те їх самих вплив на селі сходить у нівець — і їх лють бере „Що скажуть нам наші червоні пани!“ — журяться. Треба кинутися на них, УХО „Н. Зоря“ і „Правда“, та ба! правдою годі, треба брехні — чей найбуться такі, що повірять?!

І брешуть, що влізеться..

Нехай брешуть, воно нам не пошкодить. Але народови нашому, таки шкода може бути з цього. Слабші характери в нашому народі подумають собі: „Коли часопис так гладко бреше, то видно, що воно можна тай добре. Мабуть і платять за брехню!“ — і собі схочуть піти замість шляхом щирої праці, манівцями викрутів і брехні. А яка з цього шкода вийшлаб нашому народови, чей не треба вже вам, Читачі наші, і згадувати. Цеж та сама отаманщина, що криком, неслухняністю й брехнею нашу молоду державність зруйнувала, державу завалила. І тепер вислуґуються ці брехунці ріжним червоним і і нечервоним панам, яким залежить на цьому, щоб наш нарід не ріс у силу, а слаб та нидів.

Тому взиваємо наших читачів: „Ви знаєте, що ми пишемо в „Правді“, які наші цілі й змагання — тож коли попадетеся на когось збагамученого „Радою“ чи „Працею“, вияснітьь, покажіть, як брешуть ці часописи — яке отруте зілля засівають вони. Геть із села такі брехливі часописи — нехай не множиться брехня й овочів не видає, нехай не мають доступу в село апостоли брехні!“

———o———

## Цікава всячина

### Прилад що добуває музику зі світла

В одному з технольоґічних інститутів у Злучених Державах показували на днях новий винахід в ділянці музики. Нововинайдений апарат полягає на тому, що він може видобути окремі тони із світла, цілі музичні скалі із електричної струї. Будова приладу виглядає так: На деревляній таблиці є уміщені 4 електричні лямпи получені з т. зв. фотоелектричними коморами. Суть фотоелектричних комор полягає у тому, що вони відповідно до сили насвітлення перепускають електричну струю. Неосвітлені, вони є непоборною перепоною для електричної струї. Окремі проводи лучать згадані лямпи з розголосником.

Цілий апарат реґульований металевою палочкою диріґента, на кінці якої находиться електрична жарівка. Відповідно до рухів руки диріґента паде на фотоелектричні комори сильнійше або слабше світло, що викликує з черги сильніші або слабші струї із ріжною довготою. У розголоснику перемінюються електричні струї на тони. Після вдатньої проби апарату в технольоґічному інституті в Месечусетс демонструвати-муть його на університеті в Ню Йорку, звідки перевезуть його до Европи разом із винахідником і конструкторами.

### Розумний присуд

В місті Діжон (Франція) управа одного театру хотіла виставити неморальну драму „Огляд наготи“. Одначе малолітні діти понищили скрізь оголошення. Тоді управа театру домагалась від батьків судовою дорогою відшкодування. Та мировий суддя видав вирок, що управа театру батькам має заплатити відшкодовання тому, що такі неморальні оголошення і представлення сильно шкодять нервам недоліткiв і руйнують їх здоровля.

———o———

## Зерна в полові

І в мішку полови попадеш часом на зерно. Так і в „Громадському Голосі“ в полові лайок, баламутсв і вигуків часом-часом найдеться зерно — якась думка здорова.

А в ч. 69 з цього року є таких здорових думок аж три!

Ось вони:

1) Поступовою людиною не є той, що потрафить лаяти попів; поступовими стаємо тільки тоді, коли зуміємо бути корисними для других.

Так би вже давно! А то панове радикали перші впровадили цю лайку таки в „Гром. Голосі“. Ба, навіть у цьомуж таки 69. ч. не обійшлося без напасти — є там віршилище якогось П. Олишка на наших священиків. Виходить на таке, що говорю так, а роблю інакше. Справді по радикальному!

2) Хто хоче дбати про народ, про соціялізм, хай перше дбає про свою родину.

А вжеж, що так! Родина основа суспільности. Алеж соціялізм не признає родини й нищить її, як це бачимо на Радянщині! Якжеж це погодити?!

3) Віримо тільки в одну революцію: вбити в собі всяке плюгавство, щоби з кождого з нас міг статися чоловік.

Свята правда! Зробіть, Панове Радикали, чи там Соціялісти Радикали, таку революцію в собі тай у Вашому „Громадському Голосі“. Не допускайте неправди, викиньте всяку лайку, перестаньте виступати проти найбільшого скарбу людини віри святої, сами наверніться до Бога, дбайте про піднесення моральности в народі, полюбіть щиро цей нарід, а не для інтересу — а тоді й із кожного з вас станеться — чоловік. І це буде найкраща ваша революція...

А. Б.

———o———

о. ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКІВ

## Нове жерело багатства

(Докінчення).

### Як покласти кріпкі основи під українське шовківництво?

Шовківництво становить обильне жерело багатства для країв, у яких воно високо розвинене. За розвій шовківництва дбають головно державні власти, даючи більшим шовківничим станицям високі кредити та подекуди прямо приневолюючи населення до плекання білої морви, тої підстави шовківництва*).

Нам, українцям, принукою до розбудовування в нас шовківництва мусить бути свідомість, що при помочі його зможемо бодай у части двигнутися з повоєнного лихліття.

Щоби шовківництво принесло користь цілому народови, мусить бути поширене в цілому краю.

Всі охочі займатися шовківництвом мусять для власного добра згуртуватися в одну кооперативу з численними філіями*). В кождім селі члени тої кооперативи повинні виплекати як найбільше морвових дерев. В кождім повіті нале-

*) Польські державні власти вже видали розпорядок обсаджувати морвою між инш. всі залізничі шляхи. Чи і в Галичині, ще не відомо. Крім того з уряду по польських школах уряджують відчити про шовківництво, закладають морвові шкілки, а подекуди плекають уже шовковика. Істнуюча польська досвідна станиця одержала значну державну підмогу.

*) В „Сільському Господарі“ відкрито шовківничий відділ враз із досвідною станицею, якого завданням є потворити при всіх філіях С. Г. шовківничі гуртки.

жить заложити кооперативну шкілку морвових деревець. Два-три повіти разом повинні відкрити досвідну шовківничу станицю, яка на всю приділену собі область достарчувалаби вигодованих в себе яечок шовковика, уряджувала практичні курси годівлі, зорганізувала закупно виплеканих коконів. Всі повіти разом повинні подбати за одну централю з управою, вибираною делегатами всіх філій. Централя та повинна вести в своїм заряді закупно та збування чи евентуальну перерібку всього шовкового сирівця.

Централя повинна видавати окремий, всім справам шовківництва посвячений часопис*).

Кооператива така сьогодні не може числити на н і я к і підмоги. А наші убогі економічні установи не зможуть дати її значнійших, потрібних у початках кредитів. Мусить вона с а м а с о б і в и с т а р ч и т и та стояти в л а с н и м с и л а м и.

Тому операційним її фондом будуть членські уділи. А що до кредитів, то кождому членови буде легко дати на кредит своїй власній кооперативі на якийсь протяг часу половину, чи четвертину однорічного збору виплеканих коконів.

В той спосіб зможе кооператива вже в короткім часі приступити до фабричного оброблювання шовкового сирівця.

Оброблювання сирівця у власнім заряді дасть кооперативі зиск кількакратно більший від зиску зі самої його продажі на світових ринках збуту. Тим самим кількакратно збільшиться дохід кождого члена-уділовця тоїж кооперативи.

Заздалегідь добре підготована і на висше описаних підвалинах збудована українська шовківнича кооператива відразу задержить в своїх руках весь, перші прозябці на галицькій ниві пускаючий шовківничий промисл.

Кооператива ця розвиваючи галицьке шовківництво до уровені шовківництва инших країв, дасть змогу всьому українському народови вповні використати це нове, обильне жерело багацтва нашої батьківщини.

*) При „Сільськім Господарі" виходить на разі додаток п. з. „Шовківництво".

—o—

## Нові книжки

**Вийшли друком:**

М и к о л а В а с ь к і в: ЖЕНИХ З МІСТА. Жарт на 1 дію. Театральна бібліотека „Доброї Книжки" ч. 1, — Львів 1927. — (Добра книжка, 74. випуск).

М и к о л а В а с ь к і в: ДЕ БОГА НЕМА, драматична картина на 1 дію. Театральна бібліотека „Доброї Книжки" ч. 2, — Львів 1928, — (Добра Книжка, 93. випуск).

—o—

## НОВИНКИ

**Будівельна катастрофа.** В Варшаві в жидівській дільниці при вул Налєвкі завалилася двоповерхова камениця. Жертв у людях не було.

**Утеча вязнів.** В Грудзьондзу, в Польщі, з місцевої тюрми втекло 17 вязнів. Більшість із них була засуджена на досмертну тюрму. Втекли вони, викопавши в керниці на тюремнім подвірю підкоп, повівши його поза мури тюрми. Трьох збігців вже зловлено.

**Убийство священика.** В Струпкові, товмацького повіту якісь невислідженi опришки кількома револьверовими стрілами вбили тамошного гр.-кат. пароха о. Андрія Поповського.

**Велика пожежа.** В Волі заріцькій пов. Ланцут шаліла оноді грізна пожежа, якої жертвою впало 4 господарства. Шкода виносить около 90 тисяч золотих.

**Порядний начальник стації.** В Кракові засуджено начальника залізничої стації з Бохні Станислава Плєчевського на 4 роки вязниці за крадіж 74 тисяч золотих.

**Залізничі катастрофи.** На лінії Збараж - Тернопіль вискочив зі шин тяговий поїзд. Наслідком того 4 ваґони розбилися. Жертв у людях не було. — Зноваж на шляху Підзамче—Дубляни—Ляшки вискочило зі шин 2 ваґони, які затарасували на кілька годин головний шлях.

**Катастрофа у возпусі.** Під лісом у Сокалі впав військовий літак з Ліди. Сотник Роман Ваврик відніс смертельні рани. Другому летунови, підпоручикови Щиґельському не сталося ніщо. Літак розбився цілком.

**Жертви необережности.** У Львові при вул. Боїмів ч. 16 завалилося деревляне руштовання, а находячіся на ньому робітники Юліян Марковськяй й Іван Пасічний упали з висоти другого поверха на землю. Марковський забився на місці, а Пасічного в грізному стані відвезено до шпиталя. Випадок цей спричилили самі робітники, які недбало будували руштовання.

**Залізнича катастрофа.** В Хриплині під Станиславовом серед ночі особовий поїзд зі Станиславова зударився з другим. Кілька ваґонів розбитих, дві особи тяжко ранені, 45 лекше. Ранених є шість кондукторів.

**Печери в Кривчу.** Коло Іваня Пустого, в селі Кривчу горішнім відкрили люди недавно величезні підземні печери. Вони тягнуться під землею дві милі. Є там довжезні переходи, коритарі попідпирані напівпрозорими природного походження камінними стовпами. Печери ті колись у давнині вимулила вода. Можливо, що колись жили там люди. Таке пишуть польські часописи. Але ці печери відкрив ще в 1908 р. Українець Клим Гутковський.

**Скарб на дорозі.** В Зашкові під Львовом одна жінка знайшла закопаний на дорозі горщок. В горшку було кілька кільоґрамів золотих і срібних гроший з перед 300 літ. Горщок вимулила вода. Поліція гроші відібрала та навіть не списала протоколу і не перечислила при свідках, кілько було гроший. Треба знати, що є в Польщі закон, на основі якого всі старинні викопалини і скарби, хочби знайдено їх на приватнім полі, забирає на свою власність держава.

**Полекша для еміґрантів.** Уряд скасував оплату за пашпортові візи для тих, що одиночно їдуть із Польщі до Франції. Оплата ця виносила около 40 золотих.

**Вибори до каси хорих.** У Львові відбулися в неділю 18. с. м. вибори до Ради Каси Хорих. Ліста ч. 1. (поль. христ. демокр.) одержала 3269 гол. і дістає 13 мандатів; ч. 2 (жиди і поль. парт. соціял.) 9093 голосів і дістає 36 мандатів; ч. 3 (комуністи) 926 голосів і дістає 3 мандати; ч. 5 (Український Виборчий Комітет) 2,152 голоси і дістає 8 мандатів; ч. 8 (сіоністи-жиди) остали без мандату. З українців війшли до ради: Олексин Іван, Квасниця Іван, Белеґай Волод., Охрим Олекс., Жмінковський Іван, Пеленський Зенон, Микитка Степан, Ріппель Олена.

**Збіжа.** Пшениця двірська 46 50—47 50, пшениця селянська 44·00—44·50, жито галицьке 34·75—35 75, ячмінь ґалицький броварняний 30·50—31.50, ячмінь на мливо 30·00—31 00, ячмінь пастівний 35·50 36·25, овес галицький 31·50—32·50, кукурудза румунська 44 00—44 50, бараболя промислова 5·75—6·25, фасоля біла 85·00 - 110·00, фасоля колірова 55·00—60·00, фасоля краса 75·00 - 85·00, горох пів-Вікторія 57·50—67·50, горох пільний 45·00 47·00, бобик 30·00—35·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 34·25—38·25, сіно солодке краєве прасоване 18·00—20·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 35·00 36 75, льон 72·00 74·00, лубінь синій 21·50—22·50, ріпак озимий 70·00—72·00, мука пшенична 50 прц. 71·00 72·00, мука житна 70 прц. 51·00—51·00, ґрисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 24·75—25·25, крупи гречані 70·75—72·75, пщоно 24·75—25·25, крупи ячмінні 49·25—51·75 пенцак 49·00—51·00, просо краєве 40·00—41 00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 220·00—250·00, мак синій 125·00—135, мак сивий 100·00 110·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·68—1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42

—o—



Відповідальний редактор: Антін Лотоцький.

З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10.